

EDITOR'S

TALK»

ดร.สุนทร ศรีสุขใส
ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ปัจจุบันผู้คนล้วนนำตัวตนเข้าไปอยู่ในพื้นที่โลกออนไลน์ และใช้สื่อทั้งเพื่อสาระ ความบันเทิง และสร้างรายได้ ทักษะการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันจึงเป็นทักษะที่ทุกคนต้องมีในปัจจุบัน นอกจากนั้น สิ่งที่เราพึงตระหนักอยู่เสมอคือ เราทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในโลกไซเบอร์ พฤติกรรมการใช้ Social Media จึงมีส่วนสร้างผลกระทบเชิงลบหรือสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและโครงการผลิตสื่อดี ๆ เพื่อสร้างระบบนิเวศสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ ให้พื้นที่สื่อเป็น Safe Zone สำหรับทุกคน ที่ไม่เพียงแต่ใช้ได้อย่างปลอดภัย แต่ยังเป็นพื้นที่ที่ทุกคนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และไม่มีใครถูกรุกล้ำสิทธิใครเพียงเพราะเราแตกต่างกัน

คณะผู้จัดทำจดหมายข่าวสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

บรรณาธิการบริหาร

นายธนกร ศรีสุขใส
ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
กองบรรณาธิการ
นางสาวพัชรพร พงษ์ศักดิ์วิกุล
นางสาวธัญญลักษณ์ ทองสวัสดิ์
นางสาวจิตติ วิสัยพรม
นางสาวชนิตาภา เจริญสุข
นายเชาวนภิวิช เวชทวี
นายณัฐพล ศุภสิทธิ์
นางสาวบุษกร ธนโชติธรรมพงศ์
นายภูริต ดันติศิษฐ์

นางสาวมนัญญา ทิพาบุณคนศ
นางสาวศศิธร วัฒนกุล
นางสาวแก้วใจ จิระวงศ์อร่าม
นางสาววรรณภา ฤทธิรักษา
ฝ่ายศิลป์
นางสาวญาณชาติ นารถไทยวัฒนา
นางสาวจาวรรณ ศกุลโสภณเมธี
ถ่ายภาพ
นายประสิทธิ์ เอนกอนันตพันธุ์
พิสูจน์อักษร
นางสาวนันทิพย์ ลิ้มวรรณ

สำนักข่าว

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
เลขที่ 388 อาคาร เอส.พี. (ไอบีเอ็ม)
อาคารเอ ชั้น 6
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 0 2273 0116-9
โทรสาร 0 2273 0120
อีเมล: contact@thaimediafund.or.th
เว็บไซต์: www.thaimediafund.or.th

07.06.2566

พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง

วิชณู เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือ การพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง ร่วมกับกรมราชทัณฑ์ โดยมี พงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ร่วมเป็นสักขีพยาน เป็นการเริ่มต้นสู่การสร้างร่วมมือในการสร้างการรับรู้ความเข้าใจ เพิ่มพูนทักษะการรู้เท่าทันและเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ ให้กับบุคลากรและผู้ต้องขัง ให้สามารถใช้สื่อเพื่อพัฒนาตนเองได้ ณ ห้องประชุมสนฉัตร ชั้น 3 อาคารกระทรวงยุติธรรม

10.06.2566

คณะกรรมการจัดงานรางวัลโทรทัศน์ทองคำ ครั้งที่ 37 ประจำปี 2565 นำโดย ดร.ณฤดี ศิรินิรพันธุ์ ประธานอำนวยการจัดงานประกาศผลรางวัล "เกียรติยศคนทีวี 37 ปี โทรทัศน์ทองคำ" ณ ห้องแกรนด์ ชั้น G หอศิลป์แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม โดยมี ดร.ยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ประธานอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นประธานเปิดงาน โดยมี ดร.ธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อฯ เข้าร่วมงานและร่วมมอบรางวัล

15.06.2566

รับมอบ-ส่งต่อเตียงผู้ป่วย

ดร.ธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ร่วมรับมอบเตียงผู้ป่วย (ระบบไฟฟ้า) ผ่านรายการสื่ออาสาประชาชน โครงการภายใต้การสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดย กิตติธัช ณะรัตน์ เป็นผู้บริจาคเตียงผู้ป่วย จำนวน 2 หลัง โดยกองทุนพัฒนาสื่อฯ ได้ส่งต่อให้แก่ นายแพทย์ถิรฤทธิ์ เจริญเกียรติสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นผู้รับมอบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

23.06.2566

DIGI CAMP

ดร.ธนกร ศรีสุขใส ผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มอบเกียรติบัตรแก่ผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการค่ายเยาวชนไทยรู้เท่าทัน Digi Camp จำนวน 165 คน มุ่งหวังให้เยาวชนที่เข้าร่วมอบรมนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถต่อยอดให้ตนเองเป็นนักผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ในอนาคตต่อไป

รู้สึกไม่ปลอดภัยบนโลกออนไลน์ ใครช่วยได้?

เมื่อเรารู้สึกไม่ปลอดภัยบนโลกออนไลน์จากการที่บุคคลอื่นสร้างความไม่สบายใจ ไม่ว่าจะเป็นด้วยถ้อยคำ การหลอกลวง หรือรุกร้าพื้นที่ออนไลน์ส่วนตัวด้วยพฤติกรรมไม่เหมาะสม สิ่งแรกที่เราควรทำคือการรวบรวมสติ เก็บหลักฐาน และมองหาช่องทางการจัดการร้องเรียน เพื่อคืนความปลอดภัยให้ตัวเองอีกครั้ง

ลองมาดู 4 ภัยยอดฮิตบนโลกออนไลน์ บนโลกไซเบอร์ ช่องทางให้คำปรึกษาและดำเนินคดีไปพร้อมกัน เพราะหากวันใดคุณเผชิญปัญหาเหล่านี้หรือมีคนรอบข้างต้องการความช่วยเหลือ จะได้ดำเนินการและให้คำแนะนำได้ทันก่วงที

โดนหลอก โดนโกงออนไลน์

หากพบการแอบอ้างทำธุรกรรมการเงิน หลอกขายสินค้า สารพัดการฉ้อโกงออนไลน์ ผู้เสียหายควรเร่งรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและแจ้งความดำเนินคดีให้เร็วที่สุดหรือภายใน 3 เดือนนับแต่รู้ว่าเป็นโดนโกง เพื่อป้องกันการหมดอายุความ
บทลงโทษ: จำคุก 5 ปี ปรับ 500,000 บาท

ชวนลามทางเพศบนโลกออนไลน์ (Cyber Sexual Harassment)

เมื่อพบการเหยียดเพศ พุดจาแสดงความคิดเห็นลามก ล่วงละเมิดความเป็นส่วนตัวแนว Stalker ตัดต่อภาพอนาจาร หรือข่มขู่เพื่อบรรลุจุดประสงค์ทางเพศ ผู้เสียหายควรติดต่อขอความช่วยเหลือจากตำรวจและรวบรวมหลักฐานเพื่อป้องกันผู้กระทำผิดให้ตัวลบล้างข้อมูล
บทลงโทษ: จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ระรานบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)

กรณีพบการกลั่นแกล้ง ดูถูก คุกคาม ล้อเลียนเสียชื่อเสียงบนโลกออนไลน์ ผู้เสียหายสามารถนำหลักฐานแจ้งความเอาผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาได้ แม้การกระทำนั้นจะไม่เอื้อข้อ แต่หากสามารถระบุตัวบุคคลที่ถูกกล่าวถึงได้ก็อาจเข้าข่ายความผิดฐานหมิ่นประมาทได้เช่นเดียวกัน
บทลงโทษ: จำคุก 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ขายของได้โพสต์โดยไม่อนุญาต

หากพื้นที่ส่วนตัวของเรามีคนเข้ามาโฆษณาฝากร้านออนไลน์สร้างความรำคาญได้โพสต์ ได้ภาพบัญชีส่วนตัวโดยไม่ได้รับการอนุญาตหรือยินยอม สามารถแจ้งความเอาผิด พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้
บทลงโทษ: ปรับไม่เกิน 200,000 บาท ต่อครั้ง

ช่องทางคำปรึกษาและดำเนินคดี: กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โทร.1441, ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปอส.ตร.) โทร. 08-1866-3000, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 191 หรือ 1599 และสถานีตำรวจในพื้นที่หรือแจ้งความออนไลน์ได้ที่ <https://thaipoliceonline.com>

ที่มา: สำนักกิจการยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม, ประมวลกฎหมายอาญา, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

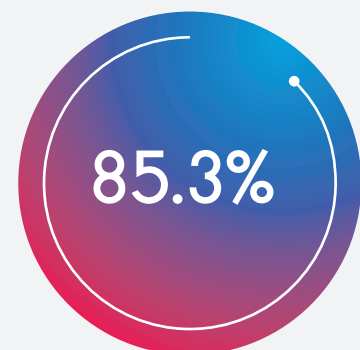

SAFE AREA CYBERSPACE

พื้นที่ปลอดภัย แหล่งพักใจบนโลกไซเบอร์

จากข้อมูลสถิติที่ปรากฏในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ **อนาคตสุขภาพจิตสังคมไทย พ.ศ. 2576 Futures of Mental Health in Thailand 2033** จัดทำโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDTA) ชี้ให้เห็นว่า ทุกวันนี้การใช้งานอินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในกิจวัตรประจำวันของเราทุกคน และสังคมออนไลน์เป็นช่องทางรับรู้ข่าวสารหลักที่ทรงอิทธิพล ดังนั้น เราทุกคนจึงมีโอกาสได้รับความเสี่ยงและผลกระทบจากการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน อยู่เสมอ

จากผลสำรวจในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและการรับข่าวสารของคนไทย พ.ศ. 2565

คนไทยเข้าถึงอินเทอร์เน็ตร้อยละ 85.3
ของประชากรทั้งหมด

หันมารับข่าวสารออนไลน์มากเป็นอันดับ 2
ของโลก

ภัยออนไลน์ที่พบได้จากสื่อดิจิทัล

เมื่อการถ่ายโอนข้อมูลข่าวสารจำนวนมากไหลเข้าสู่อุปกรณ์ดิจิทัลที่เราใช้งานทุกวินาที และทุกคนสามารถเป็นผู้ผลิตสื่อได้ สิ่งที่มาจึงเป็นการส่งต่อข่าวปลอม (Fake News) ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคทั้งแง่ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมการใช้ชีวิต เช่น การส่งต่อข้อมูลข่าวปลอมด้านสังคมหรือประเด็นการเมือง อาจสร้างความขัดแย้งในสังคมออนไลน์และในชีวิตจริง ข่าวปลอมด้านสุขภาพหากหลงเชื่อและทำตาม อาจส่งผลเสียต่อร่างกายและชีวิต สูญเสียโอกาสในการรักษา หรือข้อมูลปลอมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่หลอกลวงผู้บริโภคให้เสียทรัพย์ เป็นต้น รวมถึงสื่อประเภทข้อความและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและการฆ่าตัวตายยังมีอิทธิพลต่อเยาวชนผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จนนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบที่อาจสร้างความสูญเสียในที่สุด

ขณะเดียวกันภัยเงียบบางอย่างก่อตัวจากพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ แม้ว่าเนื้อหาของสื่อที่ได้รับจะไม่ได้มีความอันตรายก็ตาม เช่น โรคเสพติดโซเชียล (Social Addiction) ที่สร้างอาการวิตกกังวล ก้าวร้าว สมาธิสั้น หรือโรคเปรียบเทียบตัวเองในโลกโซเชียล เมื่อเห็นความสำเร็จของบุคคลอื่นมักเกิดความรู้สึกอิจฉา นำมาเปรียบเทียบกับตนเอง สะสมจนเป็นบ่อเกิดของความเครียด ความกดดัน อาการซึมเศร้า และอาจนำไปสู่การทำร้ายตัวเองได้

นอกจากในมุมมองของผู้บริโภคแล้ว ที่น่าสนใจคือผลกระทบในมุม 'คนทำสื่อ หรือผู้ผลิตสื่อออนไลน์' ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชน

มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับ เยาวชนบน 2 แพลตฟอร์มดัง

อายุผู้สร้างบัญชีใช้งาน
13 ปีขึ้นไป

เนื้อหาและบริการ
จำกัดบริการ การไลฟ์
และส่งของขวัญแก่เยาวชน
อายุต่ำกว่า 18 ปี

อายุผู้สร้างบัญชีใช้งาน
13 ปีขึ้นไป

เนื้อหาและบริการ
ตั้งค่าบัญชีผู้ใช้ที่อายุ
ต่ำกว่า 16 ปีเป็นบัญชีส่วนตัว
จำกัดบริการ การไลฟ์และ
ส่งของขวัญแก่เยาวชนอายุ
ต่ำกว่า 18 ปี

ของนายแพทย์อภิชาติ จริยาวิลาส จิตแพทย์และโฆษกกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า คนทำสื่อออนไลน์มีความเครียดไม่แพ้ผู้บริโภค เนื่องจากสื่อออนไลน์มีการแข่งขันสูง ทำงานภายใต้ระยะเวลาจำกัด ต้องการความลึกของเนื้อหา จึงสร้างความกดดันทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อคนทำงาน อีกทั้งรูปแบบของสื่อออนไลน์เปิดให้เกิดการสื่อสารได้สองทาง หากเกิดข้อผิดพลาดในการนำเสนอข้อมูล หรือนำเสนอข่าวสารไม่ตรงใจผู้บริโภค ก็อาจถูกบูลลี่ ตาหนี หรือคุกคามได้ ดังนั้น ข้อเท็จจริงคือไม่ว่าคุณจะอยู่ในฐานะผู้ผลิตหรือผู้บริโภคสื่อ ล้วนมีส่วนแบกรับความเสี่ยงจากสื่อออนไลน์ด้วยกันทั้งสิ้น

สุขภาวะดิจิทัล พื้นที่ปลอดภัยบนโลกออนไลน์ 24 ชั่วโมง

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้ความสำคัญต่อการสร้างสุขภาวะดิจิทัล ดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิด 'สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์' ในสังคม ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานจึงให้การสนับสนุนทุนโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและการเฝ้าระวังสื่อไปพร้อมกับการผลักดันสื่อดีเข้าสู่สังคม เพราะความรู้ด้านการเฝ้าระวังคือพื้นฐาน เป็นเครื่องป้องกันที่ช่วยลดภัยความเสี่ยง ส่วนการผลิตสื่อดีสู่สังคม แม้จะไม่สามารถลดจำนวนสื่อร้ายได้ แต่ก็ เป็นทางเลือกของแหล่งข้อมูลข้อเท็จจริงที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถไว้วางใจในการรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

แน่นอนว่าการให้ความรู้เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจและเฝ้าระวังสื่อ เพราะถ้าคุณกำลังสับสนกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ สิ่งสำคัญที่ช่วยยืนยันว่าคุณตอบสนองต่อสื่อ นั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม คือภาวะการตัดสินใจที่ถูกต้อง

มองทางไหนก็อันตราย
แล้วเราจะหาพื้นที่
ปลอดภัยบนโลก
ออนไลน์และเข้าถึงสื่อ
ปลอดภัยได้อย่างไร

ดังนั้น โครงการด้านการเฝ้าระวังสื่อที่ได้รับการสนับสนุนจึงมีนวัตกรรมที่ช่วยชีวิตความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการบริโภคสื่อ เช่น โครงการนักสืบสายข่าว & ข่าวก่อนแชร์ สโมสรมินวัตกรรมสื่อ 'FCDA 101' เป็นบทเรียนออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ SUREcology เพื่อเรียนรู้การเท่าทันข่าวลวง ตัวบทเรียนเป็นสื่อรูปแบบภาพยนตร์ที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมผจญภัย ระหว่างทางมีทางเลือกให้ผู้เรียนเลือก ผลลัพธ์ของเส้นทางที่เลือกจะนำมาใช้ประเมินทักษะความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน หากผู้เรียนเลือกได้ถูกต้องจะเข้าสู่หลักสูตรถัดไป และเมื่อผ่านบทเรียนทั้งหมดผู้เรียนสามารถรับประกาศนียบัตรในระบบได้ทันที

อย่างไรก็ตาม นอกจากการรู้เท่าทันและเฝ้าระวังสื่อเพื่อเข้าถึงพื้นที่ปลอดภัยในการใช้งานแล้ว อีกสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ การเฝ้าระวังใจ หากคุณรู้สึกหนักอึ้งกับปัญหาต่าง ๆ ที่สะสมภายในใจ ต้องการพื้นที่ปลอดภัยไว้ระบายเรื่องราวให้ใครสักคนที่ไม่ตัดสินและให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจ บนโลกออนไลน์ยังคงมีพื้นที่ที่พึงพิงให้คุณสามารถใช้งานได้ฟรี 24 ชั่วโมง เช่น Facebook Fanpage '1323 ปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต' สำหรับแชตเพื่อขอคำปรึกษาทางออนไลน์ หรือสามารถโทรศัพท์ติดต่อเพื่อรับคำปรึกษากับนักจิตวิทยาฟรีได้ที่เบอร์ 1323 หรือติดตั้งแอปพลิเคชัน Alljit แอปฯ ของคนไทยที่สามารถเข้าไประบายความรู้สึกในชุมชนได้โดยไม่เปิดเผยข้อมูล

เพิ่มพื้นที่ปลอดภัยให้โลกออนไลน์น่าอยู่ เริ่มต้นที่ตัวเรา

การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่เคารพกฎเกณฑ์ มีมารยาทดิจิทัล เป็นส่วนสำคัญของการเพิ่มพื้นที่ปลอดภัย สร้างสังคมออนไลน์ให้น่าอยู่ เพราะมารยาทเชื่อมโยงกับกลไกที่ช่วยสร้างบรรทัดฐานทางสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม ดังนั้น หากเรานำมารยาททางสังคมที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาปรับใช้และปฏิบัติบนโลกออนไลน์จะช่วยให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ทั้งนี้ ในข้อมูลศึกษาบทความวิจัยเรื่อง 'มารยาทดิจิทัล: ข้อกำหนดในการสื่อสารออนไลน์ที่พลเมืองดิจิทัลไทยควรตระหนัก' ที่ได้รับการสนับสนุนโดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้ให้รายละเอียดประเด็นสำคัญเรื่องมารยาทดิจิทัลที่ทุกคนสามารถทำได้จากการควบคุมดูแลเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต เนื่องจากผู้ใช้งานสามารถเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคเนื้อหาต่าง ๆ เมื่อเรามีมารยาทในการสื่อสารบนโลกออนไลน์ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีจริยธรรม ไม่ละเมิดข้อห้ามหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่นบนโลกออนไลน์ สังคมจะเกิดความสงบสุข น่าอยู่ ที่สำคัญเรายังทุกคนยังสามารถทำหน้าที่พลเมืองด้วยการมีส่วนร่วมต่อการดูแลสังคมออนไลน์ แจ้งรายงาน (Report) บุคคลที่ละเมิดมารยาทออนไลน์แก่ผู้ดูแลระบบ เพื่อสร้างความปลอดภัยในแพลตฟอร์มที่ใช้งานได้ คุณเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มพื้นที่ปลอดภัยให้โลกออนไลน์น่าอยู่ขึ้นได้

โครงการ “นักสืบสายข่าว X ข่าวก่อนแชร์สโมสร TRICK OR TRUST”

“นักสืบสายข่าว x ข่าวก่อนแชร์สโมสร TRICK OR TRUST” เป็นกิจกรรมและโครงการเพื่อการเรียนรู้เท่าทันข่าวปลอม ข้อมูลเท็จ และภัยไซเบอร์ ด้วยแนวคิดใหม่ คือ การรู้เท่าทันผ่านมุมมองของการสร้างกลลวง สร้างสรรค์ในรูปแบบของนวัตกรรมสื่อดิจิทัล บูรณาการ ที่มีทั้งการผลิตเนื้อหา กิจกรรมฝึกอบรมลงพื้นที่ หลักสูตร และสื่อดิจิทัล จัดทำโดย ศูนย์ข่าวก่อนแชร์ สำนักข่าวไทย บมจ. อสมท ภายใต้การได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กรอบการดำเนินการ ระหว่างเดือน มิถุนายน 2565 - พฤษภาคม 2566

ที่มาของชื่อโครงการ TRICK OR TRUST มาจากแก่นแนวคิดการเสริมสร้างความรู้เท่าทันผ่านมุมมองของการสร้างกลลวง ใช้มายากล คอมพิวเตอร์ A.I. และการสร้างเนื้อหา ซึ่งเป็น 3 ศาสตร์หลัก นำมาประยุกต์ถ่ายทอดเรื่องราวการหลอกลวงปัจจุบัน 3 รูปแบบ คือ โสยศาสตร์ปลอม มิฉฉาชีพ และข้อมูลลวง ทั้งนี้ การดำเนินโครงการเริ่มต้นจากการจัดกิจกรรมฝึกอบรมลงพื้นที่ นำร่องที่เมืองพัทยา และพิพิธภัณฑ์ภาพลวงตา จ.ชลบุรี เมื่อได้รับกระแสตอบรับที่ดีจากผู้เข้าร่วม ต่อมาศูนย์ข่าวก่อนแชร์จึงนำองค์ความรู้ไปทดลองขยายผลเป็นกิจกรรมในโรงเรียนอีก 3 แห่ง นักเรียนและครูอีกกว่า 500 คน

ภายหลังโครงการจึงขยายผลสร้างนวัตกรรมสื่อ 'FCDA 101' หรือหลักสูตรสร้างความรู้เท่าทัน เผยแพร่ใน www.surecology.com ที่ทุกคนสามารถเข้าเรียนได้ หลักสูตรนำเสนอในรูปแบบภาพยนตร์ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมผจญภัยด้วยการเลือกตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ผลลัพธ์ของทางเลือกนั้น ๆ จะนำมาประเมินทักษะความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน 'FCDA 101' ได้รับรางวัลนวัตกรรมสื่อยอดเยี่ยมของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เมื่อปี 2565 ในปี 2566 ทางโครงการฯ จึงได้ต่อยอดและพัฒนาให้เกิดเป็นหลักสูตร 'FCDA 101 For Classroom' เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน อำนวยความสะดวกให้แก่คุณครูในการสร้างทักษะการตรวจสอบข้อเท็จจริง เสริมภูมิคุ้มกันภัยไซเบอร์ให้แก่นักเรียน

ที่มา:

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDTA). (2565). อนาคตสุขภาพจิตสังคมไทย พ.ศ. 2576 Futures of Mental Health in Thailand 2033. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, จาก https://www.edta.or.th/th/Useful-Resource/Futures_of_Mental_Health_in_Thailand_2033.aspx

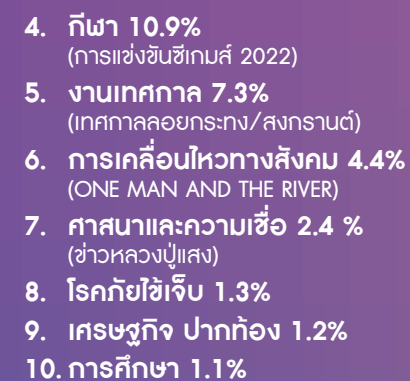
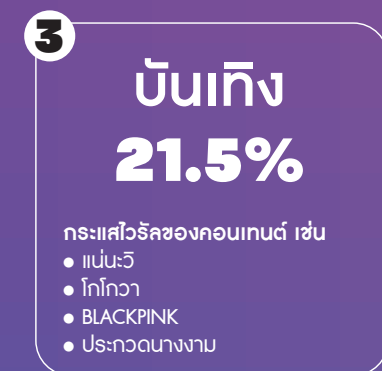
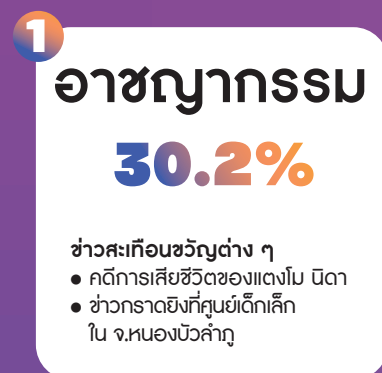
รุติรัตน์ วัฒนวิธ, (2564). มารยาทดิจิทัล: ข้อกำหนดในการสื่อสารออนไลน์ที่พลเมืองดิจิทัลไทยควรตระหนัก. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.thaimediafund.or.th/download/digital-etiquette-workpointTODAY>, (2561)/. ' จ้องจอนาน เสพสื่อตลอดเวลา อ่านข้อความรุนแรง' ปัจจัยสะสมคนทำสื่อออนไลน์มีภาวะเครียด! สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, จาก <https://workpointtoday.com/%E0%B8%AA%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99/>

ONLINE COMMUNICATION TREND 2022

จับกระแสการสื่อสารออนไลน์

ผลการศึกษาด้านการสื่อสารออนไลน์ปี 2565

พบว่าคนไทยออนไลน์สนใจสื่อสารและมีส่วนร่วมในประเด็นเนื้อหาเหล่านี้มากที่สุด

ผลการจำแนกสัดส่วนข้างต้น มาจากการนำประเด็นที่ได้รับ Engagement สูงสุด 10 อันดับแรกของแต่ละเดือน รวม 120 ประเด็น ตลอดปี 2565 มาจัดหมวดหมู่เนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด

พฤติกรรมการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์ม 4 แพลตฟอร์ม

เป็นช่องทางหลักที่มีการเผยแพร่ข่าวสารมากที่สุด

มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์พาดพิงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดกระแสซึ่งบวก-ลบต่อประเด็นนั้นๆ อย่างชัดเจน

นำเสนอรูปและวิดีโอ ยอดนิยมสำหรับคนดังหรือนักแสดง ทำให้หมวดหมู่สื่อและความบันเทิงได้รับความนิยมมากที่สุด

ใช้ในสื่อใหญ่ และการไลฟ์ มีการสรุปประเด็นที่มีการพูดถึงในระยะยาว

8 ข้อค้นพบ

ที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อ ปี 2565

พฤติกรรมการใช้งานผู้ใช้โซเชียลมีเดียเปลี่ยนแปลงไปตามแพลตฟอร์ม

มีส่วนร่วมแบบทันทีทันใดกับประเด็นที่เกิดขึ้น

ผู้บริโภคชาญฉลาด รู้เท่าทันและปกป้องสิทธิของตนเองมากขึ้น

เชื่อว่าการสื่อสารบนโลกออนไลน์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ปัญหาการวิเคราะห์ และการแยกแยะข้อเท็จจริง

ปัญหาความรับผิดชอบในการสื่อสารและส่งต่อข่าวสาร

ความน่าเชื่อถือของผู้ทรงอิทธิพลในโซเชียลมีเดีย หรือ อินฟลูเอนเซอร์

ปัญหาจริยธรรมของสื่อกระแสหลักบนแพลตฟอร์มออนไลน์

CYBERCRIME

ภัยออนไลน์... อาชญากรรมไซเบอร์

ปัจจุบันมีอาชญากรรมทางออนไลน์เพื่อเข้าถึงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ หรือ Cybercrime การล่อลวงผ่านเทคโนโลยีเกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบมากขึ้น กรณีใดเกิดขึ้นมากที่สุด ลองดูสถิติการรับแจ้งความคดีออนไลน์ ที่ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวบรวมไว้

ภัยใกล้ตัว! อาชญากรรมทางเทคโนโลยี

WITHIN 7 DAYS

ในระหว่างวันที่ 12-18 มี.ค. 2566

มีผู้แจ้งความ 4,291 กรณี

มูลค่าความเสียหาย 351,191,412.31 บาท

โดยสถิติการรับแจ้งความคดีออนไลน์มากที่สุด

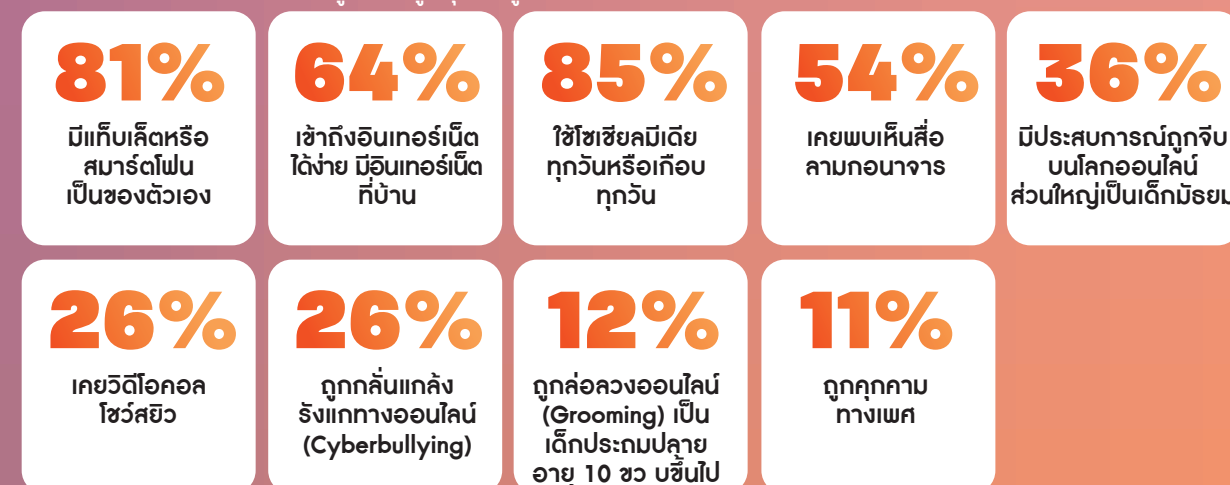
ยังเป็นคดีเดิม ๆ 5 อันดับ ได้แก่

ที่มา: ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หยุดล่อลวงเด็ก (CHILD GROOMING) ภัยออนไลน์ที่ต้องระวัง

ภาพรวมเด็กไทยเข้าถึงโซเชียลมีเดียได้แทบทุกคน และสามารถเข้าถึงสื่อลามกอนาจารได้ง่าย รวมถึงมีประสบการณ์ถูกชวนพูดคุยเชิงู้สาวบนโลกออนไลน์อีกจำนวนไม่น้อย แบ่งเป็น

พฤติกรรมความเสี่ยงการใช้งานอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียของเด็กไทย

ที่มา: ผลสำรวจของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ระหว่างเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2565

A SAFE PLACE IN CYBERSPACE

บ่มเพาะพลเมืองดิจิทัล สร้างพื้นที่ปลอดภัยบนโลกออนไลน์

โลกดิจิทัลทุกวันนี้ ทุกคนต้องเผชิญความเสี่ยงต่อภัยออนไลน์สารพัด ทั้งความรุนแรง ข่มขู่ คุกคาม ไซเบอร์บูลลี่ ติดเกม ติดพนัน หวังออนไลน์ การเพิ่มความสามารถทักษะความฉลาดทางดิจิทัล และการเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่จะช่วยให้ใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัยและได้ประโยชน์ จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

Spotlight ฉบับนี้ ช่วยให้คุณ 4 โครงการ ที่กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนสร้างความรู้ความเข้าใจที่เท่าทันต่อสื่อดิจิทัลในเด็กและเยาวชน บ่มเพาะการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ให้ความสำคัญในเรื่องการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ไม่หลงเชื่อ หรือตกเป็นเหยื่อ เพื่อสามารถดูแลปกป้องตัวเองและสังคมได้

เช็กก่อนแชร์

5 ผลงานโฆษณาสั้นชุดเช็กก่อนแชร์ ช่วยให้ผู้คนตระหนักถึงการใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ จาก 5 ปัญหาโลกออนไลน์ ทั้งข่าวปลอม ข้อปึง หารู้ พนันออนไลน์ และการบูลลี่ เช็กให้ชัวร์ก่อนเชื่อ ไม่เช่นนั้น อาจเป็น “คุณ” ที่ตกเป็นเหยื่อรายต่อไป

606 โรงเรียนเสียงสะท้อน

เกมจำลองสถานการณ์สืบสวนสอบสวนเพื่อนำพาเหตุการณ์หรือข่าวตัวตายในโรงเรียนที่ใช้นักแสดงจริงตลอดทั้งเกม ให้คุณได้ลองสวมบทบาทร่วมไขปริศนา พร้อม ๆ กับเรียนรู้วิธีรับมือกับสภาวะ Echo Chamber และไม่ตกเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างห้องแห่งเสียงสะท้อน

โรงเรียนเชิงร่ายเท่าทันภัยออนไลน์

คู่มือรู้เท่าทันภัยทางเพศออนไลน์ โดยมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT Foundation) มุ่งปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศออนไลน์ทุกรูปแบบ

นักเรียนตาดีกาชายแดนใต้ รู้เท่าทันสื่อ

โรงเรียนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด หรือ โรงเรียนตาดีกาชายแดนใต้ ได้รับผลกระทบจากโลกออนไลน์ไม่ต่างจากเด็ก ๆ ในเมือง สมาคมสะพานปัญญาชายแดนใต้ (สพชต.) ที่ลุกขึ้นมาทำ “คู่มือรู้เท่าทันสื่อบูรณาการอิสลาม” ที่เป็นต้นแบบให้ โรงเรียนตาดีกาทั่วประเทศ

เช็กก่อนแชร์ ไม่ตกเป็นเหยื่อไซเบอร์

ก่อนเชื่ออะไรเช็กให้ชัด ชั่วโหดจริง ชั่วโหดปลอม เพราะหากใช้สื่อออนไลน์อย่างไม่รอบคอบ ขาดความระมัดระวัง อาจส่งผลให้ตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพบนโลกออนไลน์

นวนิ สิงห์สุสาหะ หัวหน้าโครงการเช็กก่อนแชร์ หนึ่งในโครงการที่ได้รับสนับสนุนทุนจากกองทุนพัฒนาสื่อฯ ประเภทส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชน ประจำปี 2565 บอกว่าการหลอกลวงกันในโลกออนไลน์เป็นปัญหาที่พบเห็นบ่อยมากในปัจจุบัน แม้แต่คนใกล้ชิดตัวเพื่อนฝูง ก็ยังตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ จึงตั้งใจหยิบยกประเด็นต่าง ๆ มาเล่าผ่านโฆษณาสั้น 5 เรื่อง เรื่องละ 1 นาที ในแนวเสียดสี ตลก ขบขัน เพื่อให้ผู้คนตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ และตระหนักถึงความไม่ปลอดภัยของโลกโซเชียล

สำหรับโฆษณาสั้น 5 เรื่อง ได้แก่ เช็กก่อนช้อป เช็กก่อนแชท เช็กก่อนแชร์ เช็กก่อนแชร์ และเช็กก่อนซื้อ เรื่อง “เช็กก่อนแชร์” เป็นเรื่องที่ขบขันที่สุด บอกเล่าเรื่องเพื่อนออนไลน์ผู้ชายใส่ชุดแต่งกายดูดีมากินข้าวที่ร้านอาหาร แล้วชวนเพื่อนออนไลน์ แดกๆ ครอบได้กำไรร้อยจนเบือ ทำงานสองวันได้หยุดทั้งเดือน และชวนให้กินอาหารแพง ๆ แต่ถึงจุดหนึ่งก็บอกว่าติดธุระและให้จ่ายค่าอาหารให้ด้วย พอลุกขึ้นมาจากเก้าอี้จากที่เห็นใส่ชุดด้านหน้า ด้านหลังเสื้อขาดเป็นรูโป๊ ขนาดคนชวนยังไม่เชื่อเลย ตบท้ายด้วยช่องทางแจ้งเบาะแสเว็บพนัน

“โลกออนไลน์มีคนโดนหลอกตลอด ไม่ใช่เรื่องใหม่หรือฉลาด หรือว่ามีการศึกษาหรือไม่ก็โดนหลอกได้ทุกคน รวมถึง Fake News การชวนลงทุนขายฝัน ขายของปลอม สินค้าไม่ตรงปก ซึ่งเป็นเรื่องที่จะรอให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาจัดการแก้ไขอย่างเดียวเป็นเรื่องยาก ส่วนใหญ่จึงถูกหลอกและได้รับความเสียหายไปแล้ว หลายประเด็นเป็นเรื่องปัจเจกที่เราต้องมีทักษะรู้เท่าทัน มีวิจารณญาณ อย่างเรื่องเช็กก่อนแชร์ ยังไม่เคยเจอกันก็อย่าเพิ่งเชื่อในโฆษณาสั้น อาจเป็นแค่เน็ตเดดแล้วไม่ตรงปก ซึ่งเราใช้วิธีวิดีโอคอลเช็กก่อนได้ เรามีวิธีเช็กหลากหลายวิธี ปัญหาที่ใหญ่มากกว่า อาจเป็นการถูกล้วงละเมิดทางเพศ หรือการทำร้ายร่างกาย จิตใจ การสร้างความตระหนักในเรื่องเหล่านี้จึงสำคัญ

สำหรับโฆษณาสั้น 5 เรื่อง ได้แก่ เช็กก่อนช้อป เช็กก่อนแชท เช็กก่อนแชร์ เช็กก่อนแชร์ และเช็กก่อนซื้อ เรื่อง “เช็กก่อนแชร์” เป็นเรื่องที่ขบขันที่สุด บอกเล่าเรื่องเพื่อนออนไลน์ผู้ชายใส่ชุดแต่งกายดูดีมากินข้าวที่ร้านอาหาร แล้วชวนเพื่อนออนไลน์ แดกๆ ครอบได้กำไรร้อยจนเบือ ทำงานสองวันได้หยุดทั้งเดือน และชวนให้กินอาหารแพง ๆ แต่ถึงจุดหนึ่งก็บอกว่าติดธุระและให้จ่ายค่าอาหารให้ด้วย พอลุกขึ้นมาจากเก้าอี้จากที่เห็นใส่ชุดด้านหน้า ด้านหลังเสื้อขาดเป็นรูโป๊ ขนาดคนชวนยังไม่เชื่อเลย ตบท้ายด้วยช่องทางแจ้งเบาะแสเว็บพนัน

ติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่
YouTube: microfilm

606 โรงเรียนเสียงสะท้อน

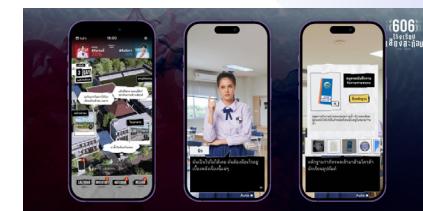
เกม 606 โรงเรียนเสียงสะท้อน หรือมีอีกชื่อว่า 606 Echo Chamber เกมบนโทรศัพท์มือถือที่จำลองสถานการณ์ให้ผู้เล่นเกมต้องหาข้อมูลท่ามกลางความขัดแย้งในโรงเรียน โดยผู้เล่นมี Mission ต้องสืบหาความจริงที่ถูกซ่อนอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้ด้วยการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครต่าง ๆ ในโรงเรียน

สำหรับเกม 606 โรงเรียนเสียงสะท้อน ผลิตและพัฒนาโดย บริษัท โอเพนดรีม จำกัด โดย เสริมศรี ยิ่งยงพัฒนา ผู้ประสานโครงการ 606 โรงเรียนเสียงสะท้อน เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเกมนี้ ไปจนถึงเป้าหมาย และความคาดหวังที่มีต่อเกมนี้ว่า จริง ๆ เกมนี้เป็นภาค 2 ที่เราได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อฯ ต่อเนื่องมาจากภาคแรก โดยมี “นิว” สาวน้อยสุดน่ารักจาก 606 Fake News Game กลับมาเป็นนักเรียนใหม่ที่ต้องไขปริศนาการตายของเพื่อน ซึ่งในภาคนี้การสวมบทบาทของนิว ต้องสืบหาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อ่านว่าเชื่อถือได้หรือไม่ และเมื่อได้รับข้อมูลมาแล้วจะอย่างไรกับข้อมูลนั้น เพื่อให้ตัวผู้เล่นสามารถรับมือกับสภาวะ Echo Chamber ได้ และไม่ตกเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง Echo Chamber

Echo Chamber ถือเป็นส่วนหนึ่งของ Fake News ครั้งนี้เราต้องการสร้างความตระหนักว่า ข้อมูลที่อยู่รายล้อมรอบตัวเราอาจจะจริง แต่จริงด้านเดียว เราจึงควรพิจารณาในมุมมองอื่น ๆ บ้าง Echo Chamber เรียกว่าเป็นพื้นที่แห่งเสียงสะท้อน เป็นสถานการณ์ที่คนจะได้ยินแต่ความคิดเห็นแบบเดียวกัน

สถานการณ์สมมติที่เกิดขึ้นกับ นิว ได้ถ่ายทอดบรรยากาศแวดล้อมในยุคปัจจุบัน ปัญหาสังคมเรื่อง Echo Chamber ที่ติดรอบการรับรู้และเลือกที่จะเชื่อข้อมูลที่เรายึดมั่นโดยปฏิเสธข้อมูลที่เห็นต่างซึ่งกำลังเกิดขึ้นอย่างหนักในประเทศไทย

“Echo Chamber เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ในชีวิตจริงเราสามารถเจอได้ทุกวันแต่เราไม่รู้ตัว โลกทั้งใบที่เห็นมาจากอัลกอริทึมที่จัดสรรมาให้เราได้เห็นแบบเดียวซ้ำ ๆ ทุกสิ่งไม่มีอะไรที่จะมั่นใจได้ 100% แม้แต่ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก็อาจมีหลักฐานใหม่มาหักล้างความรู้ความเชื่อเดิม”

ดาวน์โหลดเกม 606 ได้แล้ววันนี้
ทั้ง iOS และ Android

โรงเรียนเชียงรายเท่าทันภัยออนไลน์

ในโลกออนไลน์ “เด็ก” มีความเสี่ยงในการถูกล่อลวงทางเพศเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอยู่ที่โรงเรียนหรืออยู่ที่บ้าน เพราะการใช้สื่อออนไลน์ กลายเป็นเรื่องที่จะใช้เมื่อไร ที่ไหนก็ได้ บางบ้านให้มือถือลูกเป็นรางวัล บางบ้านถึงลูกไว้กับสื่อออนไลน์โดยไม่มีมาตรการดูแลที่เหมาะสม

เกษณี จันทรตระกูล ผู้จัดการมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT) และผู้จัดการโครงการโรงเรียนเชียงรายเท่าทันภัยออนไลน์ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อฯ ประเภทเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปี 2565 ประเด็นทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมเป็นผู้คิดและปฏิบัติด้วยตนเอง เหมาะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อายุระหว่าง 12-15 ปี ดำเนินการในพื้นที่ 20 โรงเรียน ของจังหวัดเชียงราย ร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ระยะเวลาโครงการ 1 ปี (ม.ย. 2565 - พ.ค. 2566)

“แรกเริ่มมูลนิธิฯ ทำงานประเด็นยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศของเด็กอยู่แล้ว เรามีความตั้งใจอยากทำงานกับโรงเรียนที่เป็นสถานที่ให้ความรู้วิธีการใช้ออนไลน์อย่างปลอดภัย ไม่ใช่ห้ามใช้ เพราะห้ามไม่ได้ และแม้จะมีโทษแต่ก็มีประโยชน์ โจทย์สำคัญคือ ทำอย่างไรให้เด็กใช้ประโยชน์ได้อย่างปลอดภัย โดยได้ออกแบบพัฒนาเนื้อหาคู่มือกิจกรรมรู้เท่าทันภัยทางเพศออนไลน์ รวมถึงการจัดอบรมสถานการณ์ภัยต่าง ๆ”

คู่มือกิจกรรมรู้เท่าทันภัยทางเพศออนไลน์ เป็นคู่มือที่ครูสามารถหยิบไปใช้ในการเรียนการสอนได้ง่าย เป็นการติดอาวุธให้กับเด็กก่อนออกไปสู่โลกกว้าง โดยเรามีเป้าหมายพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอน เรื่อง รู้เท่าทันภัยออนไลน์ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเรื่อง รู้เท่าทันภัยออนไลน์ แก่เด็กนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับภัยออนไลน์สำหรับสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เด็กนักเรียนสามารถเข้าถึงได้

“ขอขยายเนื้อหา มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กำหนดสมรรถนะของผู้เรียน 5 ด้าน คือสมรรถนะในการสื่อสาร สมรรถนะในการคิด สมรรถนะในการแก้ปัญหา สมรรถนะในการใช้ทักษะชีวิต และสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยี”

ดาวน์โหลดคู่มือกิจกรรมรู้เท่าทันภัยทางเพศออนไลน์

นักเรียนตาดีกาชายแดนใต้ รู้เท่าทันสื่อ

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันของนักเรียนตาดีกาหรือศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด จังหวัดชายแดนใต้ พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างจากเด็กในเมืองหรือเด็ก ๆ ศาสนาอื่น ไม่ว่าจะเป็นเกม ก้าวร้าว ใช้คำหยาบคาย และพฤติกรรมลอกเลียนแบบ

โครงการพัฒนาคู่มือการดำเนินกิจกรรมเท่าทันสื่อแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตาดีกาชายแดนใต้ จึงเกิดขึ้นเพื่อเร่งเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก ครู และผู้ปกครอง อัญชลี หมัดเลียด ผู้ประสานงานฯ บอกที่มาโครงการ

กระบวนการขับเคลื่อนการทำงานเรื่องนี้ เริ่มจากสมาคมสะพานปัญญาชายแดนใต้ (สพชต.) ทำงานร่วมกับกองทุนพัฒนาสื่อฯ มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2561 โดยในปี 2565 ได้รับสนับสนุนทุนจากกองทุนพัฒนาสื่อฯ พัฒนาคู่มือรู้เท่าทันสื่อบูรณาการอิสลามสำหรับนักเรียนตาดีกาชายแดนใต้ (Islamic, Media Information and Digital Literacy: i-MIDL) เพื่อให้ครูผู้สอนตาดีกาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อบูรณาการอิสลามให้กับนักเรียนตาดีกา โดยเน้นเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อแบบบูรณาการอิสลามเพื่อยกระดับและพัฒนาความรู้ความเข้าใจของนักเรียนและ ครูผู้สอนในการนำหลักการอิสลามมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้เพื่อการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล

สำหรับกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนตาดีกา อายุระหว่าง 9-12 ปี เน้นทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) 4 ด้าน คือ 1. การเข้าถึงสื่อสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Access) 2. การวิเคราะห์ วิพากษ์ และประเมินสื่อสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล (Analyze) 3. การสร้างสรรค์เนื้อหาและข้อมูลสารสนเทศ (Create) 4. การประยุกต์ใช้และสร้างการเปลี่ยนแปลง (Act) ผสมกับนำแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อบูรณาการอิสลาม (Islamic, Media Information and Digital Literacy: I-MIDL) ประกอบด้วย Faedah (ประโยชน์) Fitnah (ความเสียหาย/ความเท็จ) Amanah (ความรับผิดชอบ) และ Hikmah (วิทย์ปัญญา) ซึ่งเป็นแนวคิดในการนำความรู้เท่าทันสื่อ

มาบูรณาการร่วมกับหลักการอิสลาม นำไปสู่การปฏิบัติที่ดีงาม

“คู่มือรู้เท่าทันสื่อบูรณาการอิสลาม ให้สาระความรู้การรู้เท่าทันสื่อ ลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์แต่ละประเภท ประโยชน์ภัยอันตรายและผลกระทบ และการใช้สื่อสารสนเทศอย่างไรให้ปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยในคู่มือมีสื่อประกอบการสอน ได้แก่ คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก ที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนตาดีกาสามจังหวัดชายแดนใต้ ไม่เพียงเท่านั้นยังสอดแทรกเรื่องบาปบุญคุณโทษตามหลักของศาสนา ไม่ใช่แค่สอนว่า ดีหรือไม่ดี แต่จะมีความระมัดระวังสำรวมกายวาจาใจในการแสดงออกทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยตระหนักเรื่องบุญบาปมากขึ้น”

โรงเรียนตาดีกา หรือ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด เป็นโรงเรียนสอนจริยธรรม ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ คือ สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล มีโรงเรียนตาดีกาทั้งหมด 2,083 แห่ง เปิดสอนเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม อายุระหว่าง 5-12 ปี ในช่วงเย็นวันจันทร์-ศุกร์ หรือวันเสาร์-อาทิตย์

ดาวน์โหลดไฟล์ E-BOOK คู่มือรู้เท่าทันสื่อบูรณาการอิสลามสำหรับนักเรียนตาดีกาชายแดนใต้ (i-MIDL)

การอยู่ในสังคมยุคดิจิทัล โลกออนไลน์กลายเป็นโลกอีกใบของใครหลายคน บางคนปนเปถึงขั้นไม่สามารถแยกโลกออนไลน์กับโลกจริงออกจากกันได้ และเหตุการณ์มากมายบนโลกออนไลน์ก็ส่งผลกระทบรุนแรงอย่างคาดไม่ถึงไปยังพื้นที่ในโลกจริง การเข้าใจและปฏิบัติตนให้เหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

ท้ายเล่มฉบับนี้ ชวนทุกคนตระหนักรู้มารยาทบนโลกออนไลน์: ข้อควรปฏิบัติของพลเมืองดิจิทัล ใส่ใจ Dos & Don'ts อะไรควรทำ และอะไรไม่ควรทำ เข้าใจบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์ โดยจัดข้อความใส่ในหมวดหมู่ที่ถูกต้อง Dos & Don'ts ร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ไปด้วยกัน แล้วฉบับหน้าเรามาดูว่าเราตระหนักรู้ในมารยาทออนไลน์แค่ไหน

	 DO	 DON'T
เอาใจเขามาใส่ใจเรา		
คำหยาบ เสียดสี		
ข่าวปลอม		
บูลลี่ ล้อเลียน		
ตรวจสอบข้อความซ้ำก่อนส่ง แชร์ หรือโพสต์		
ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์		
รักษาข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนและผู้ใช้งานอื่น		
เคารพความเห็นต่าง		
ละเมิดลิขสิทธิ์		

ที่มา: งานวิจัยเรื่อง “มารยาทดิจิทัล: ข้อกำหนดในการสื่อสารออนไลน์ที่พลเมืองดิจิทัลไทยควรตระหนัก” ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์/มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน, 2562)